

Comparative Analysis of the Translations of the Word "relative" in the Holy Quran (Based on the Theory of Ferdinand de Saussure)

Majid Salehbeq*

Professor, Department of Arabic Language and Literature, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Abdolghader Pariz

Associate Professor, Department of Arabic Language and Literature, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Parvin Sanei

Ph.D. Student in Arabic Language and Literature, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran

Abstract

With a systematic and systematic view, Saussure considers language to be a set of signs, and therefore, in her linguistic theory, sign is the main keyword. Signs are also very important in translation, and the translator should be able to identify the relationships between them by knowing the words of the text accurately and use these relationships for a more accurate translation; This issue is doubly important in the translation of the Holy Quran. Among the words used in the Holy Qur'an, whose semantic analysis requires attention and precision, is the word "Sehr". The present research, which was carried out in an analytical-descriptive method, tries to answer the question with a

* Corresponding Author: msalehbeq@atu.ac.ir

How to Cite: Salehbeq, M., Pariz, A., Sanei, P. (2024). Comparative Analysis of the Translations of the Word "relative" in the Holy Quran (Based on the Theory of Ferdinand de Saussure). *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 14 (30), 123-156. doi: [10.22054/RCTALL.2023.74676.1682](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2023.74676.1682)

semantic-structuralist approach, how the different levels and layers of meaning of the word "Sehr" are formed in the Holy Quran, and the concept of "sohar" in the use of the Holy Quran, based on The axis of substitution and companionship is synonymous with which words? And the obtained result states that although both in the Persian original of the word "Sehr" and in the Arabic dictionary, one of its main meanings, "Nasab", is mentioned, but on the other hand, its association with the same word causes it to have a different meaning. To be therefore, translators have taken different approaches in this regard, and some of them have translated the two into relative and causative, taking into account the conflicting relationship between Nasb and Sahr. Some have translated these two as male and female. Also, although the meaning of son-in-law for the word Sahr is found in many sources, but in the ten translations examined in this article, only one of the sources, the translation of Fuladvand, gives such a meaning for this word.

Keywords: Translations of the Qur'an, Relative, Ferdinand de Saussure, Succession and Cohabitation.

Introduction

One of the most important factors in the formation of meaning in a text is the relationships of substitution and association of words. Saussure, with a new and structuralist approach to language, shifted his focus from the word to the phrase, leading to a major revolution in linguistics. A part of Saussure's modern theories pertains to the two axes of substitution and association. One of the binary oppositions among signs is the contrast between two fundamental types of relationships, namely the associative relationship and the substitutive relationship or "syntagmatic" relationship in language. In other words, meaning is derived from the difference between signifiers, which are of two types: differences arising from association, also known as syntagmatic, and differences resulting from the axis of substitution.

The substitutive relationship examines the reason for choosing a word for a phrase, and the associative relationship examines the reason for creating a specific order for the arrangement of words in a phrase. Thus, the substitutive relationship delves into the deeper layers of language, necessitating comparison and analogy since one must examine a word and its synonyms in various texts.

The substitutive relationship is based on intertextual and intratextual relations. In this relationship, texts are always interacting with each other (Ostakhrian Haqiqi and Ahsant, 2019: 15). Chandler examines substitutive relationships in three layers: contrastive, analogical, and comparative; and associative relationships in three layers: sequential, spatial, and conceptual (Sajudi, 2019: 52).

After Saussure, structuralists who have theorized about translation, including Catford and Nida, believe in the translatability of texts because they argue that what Saussure established are general rules that align with the principle of linguistic systems, and therefore, the substitutive and associative relationships that exist in one language can also be transferred to another language.

Saussure specifically, and structuralism in general, hold a view aligned with translatability: "If all natural languages share a level called 'langue,' this is where translation is possible, and therefore, anything that can be expressed in one language can be expressed in another language as well, which means absolute translatability" (Mousavi Razavi, 2018: 562).

Given the axes of substitution and association in Saussure's theory, the present article conducts a comparative analysis of the translation of the word "ṣahr" in Surah Al-Furqan, explaining its semantic aspects, synonyms, and related concepts. This word appears in the Quran in this form only once:

﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾ (Al-Furqan/54)

and once in another form with a different meaning:

﴿يُصْهِرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودِ﴾ (Al-Hajj/20)

which, given the semantic difference, does not seem to have the same root.

The necessity of this research lies in its structuralist perspective, meticulously examining the axes of substitution and association to analyze and compare the translations of one of the disputed words in the Holy Quran.

In this context, the study aims to answer the following questions:

- How are the different semantic levels and layers of the word "ṣahr" in the Holy Quran formed?
- With which synonymous words is the concept of "ṣahr" in its Quranic usage associated on the axis of substitution, and how does each synonym change the meaning of the verse?

Literature Review

Numerous articles have been written on the semantics of Quranic vocabulary, including:

Akbari and Kabiri, in an article titled "The Semantics of the Word Makr in the Holy Quran" (2018), explained the verses related to this word and concluded that this term in the Quran is used for both good and evil deeds and has synonyms such as deceit, plot, arrogance, treachery, and betrayal.

Among the articles addressing the subject of substitution and association are:

Zafari et al., in a study titled "Semantic Components of the Word 'Nazul' with Emphasis on the Two Axes of Association and Substitution" (2017), examined the uses and derivatives of this word and its synonyms, concluding that the word has gained semantic breadth through its association with other concepts.

Vafaei and Ali Nouri, in a study titled "Artistic Appropriateness in the Two Axes of Association and Substitution in the Poetry of Qaisar Aminpour" (2010), examined the poems of this poet and concluded that Aminpour deliberately chooses words on the axis of substitution

to create the greatest semantic and lexical harmony in combination with other elements of speech on the axis of association.

Parmehr Yabandeh et al., in a study titled "Semiotic Analysis of the Collection of Posters of the Art of Resistance Festival with Emphasis on the Two Axes of Substitution and Association of Signs" (2022), conducted an analytical-conceptual examination of these posters, concluding that in all the works, when a visual sign metaphorically expresses the concept of revolution and Iran, the understanding of the sign occurs on the axis of substitution, and the arrangement of textual and visual signs is based on the axis of association.

Additionally, Mousavi Razavi, in an article titled "An Explanation of What Structuralism Is, Based on the Views of Saussure, Lévi-Strauss, and Propp, and Examining the Traces of Structuralist Thought in Contemporary Translation Theories" (2018), examined the views of structuralists on the translatability or untranslatability of texts and concluded that structuralism believes in the translatability of texts.

Upon reviewing the studies related to the subject of the present article, it was found that no research has been conducted on this specific topic, thus indicating the innovation in this study.

Research Methodology

Textual Analysis

- Collect and analyze interpretive and lexical texts related to the term "صهر" from various sources such as Quranic dictionaries, lexicons, and Quranic commentaries.
- Examine the usage of the term "صهر" in Arabic poetry before and after the revelation of the Quran and compare it with its usage in the Quran.

Collocation Analysis

- Investigate the term "صهر" in collocation with words that appear alongside it in Quranic sentences. This includes analyzing the relationship between the term "صهر" and the term "نسب" in verse 54 of Surah Al-Furqan.
- Analyze different translations of the Quran and examine how various translators have rendered the term "صهر" in context with other words.

Substitution Analysis

- Analyze the substitution axis of the term "صهر" with words that can replace it. For example, substituting the term "صهر" with "بعل" and "الأقربين".
- Examine the impact of substituting the term "صهر" with other words on the meaning of the sentence and the overall concept of the verse.

Comparative Analysis

- Compare different translations of the term "صهر" in the Quran and analyze their differences and similarities.
- Investigate the impact of substitution and collocation relationships on various interpretations of the term "صهر".

Linguistic Analysis

- Examine linguistic and semantic structures related to the term "صهر" using theories of linguistic semantics.

- Analyze the phonetic and pronunciation features of the term "صهر" and their impact on meaning.

Sources and References

- The Holy Quran and its various translations.
- Quranic commentaries including Tafsir Al-Mizan, Tafsir Majma' Al-Bayan, and Tafsir Nemooneh.
- Reputable lexicons such as Lisan Al-Arab, Taj Al-Aroos, and Quranic dictionaries.
- Articles and books related to semantics and theories of substitution and collocation.
- Pre-Islamic Arabic poetry and poetry after the revelation of the Quran.

Conclusion

The word "sahr" (صهر) appears in the Quran only twice and in two different meanings: as "صَهْرًا" and "يُصَهِّرُ." These two uses have no semantic connection and do not seem to share the same root. This paper analyzed the first usage of the word in verse 54 of Surah Al-Furqan and examined its translations based on Saussure's theory in terms of substitution and collocation. The findings indicate that in terms of collocation, the association with the word "nasab" (نسب) plays a crucial role in the translation of "sahr" because, while one of its main meanings in both Persian and Arabic dictionaries is "kinship" (نسب), its collocation with this word gives it a different meaning. Consequently, translators have adopted various approaches regarding this term, with some translating it as "males" and "females."

Although the meaning "son-in-law" for "sahr" is mentioned in several sources, only one out of the ten translations reviewed in this study, namely Fooladvand's translation, uses this meaning.

In terms of substitution, words such as "ba'al" (بعل), "al-aqrabin" (الاقربين), "arham" (ارحام), and "zawj" (زوج) are conceptually and semantically close to "sahr" and are mentioned in the Quran. However, the choice of "sahr" over these synonyms relates to the context of the verse. In the preceding verse, verse 53 of Surah Al-Furqan, Allah mentions: "He is the One who merges the two seas, one fresh and sweet, the other salty and bitter." Therefore, since verse 54 also speaks of water and its division into two opposites, it seems that "sahr" more effectively conveys the concept compared to its synonyms. Additionally, considering the preceding verse, translating "nasab" and "sahr" as opposites may be more accurate.

----- پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی -----

دوره ۱۴، شماره ۳۰، بهار و تابستان ۱۴۰۳، ۱۲۳-۱۵۶

rctall.atu.ac.ir

DOI: [10.22054/rctall.2023.74676.1682](https://doi.org/10.22054/rctall.2023.74676.1682)

تحلیل تطبیقی ترجمه‌های واژه «صهر» در قرآن کریم (بر اساس نظریه فردینان دو سوسور)

مجید صالح بک* استاد، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

عبدالقادر پرین دانشیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

پروین صناعی دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران

چکیده

سوسور با نگاهی سیستماتیک و نظام‌مند، زبان را مجموعه‌ای از نشانه‌ها دانسته و در نظریه زبانی خود نشانه را کلیدواژه اساسی قرار می‌دهد. در ترجمه نیز نشانه‌ها بسیار حائز اهمیت‌اند و مترجم باید بتواند با شناخت دقیق کلمات متن، روابط میان آن‌ها را شناسایی کرده و از این روابط در جهت ترجمه‌ای دقیق‌تر یاری گیرد؛ این مسأله در ترجمه قرآن کریم اهمیتی دوچندان می‌یابد. از جمله واژگان به کار رفته در قرآن کریم که بررسی معنایی آن نیاز به توجه و دقت دارد واژه «صهر» است. پژوهش حاضر که به روش تحلیلی-توصیفی صورت گرفته تلاش دارد با رویکردی معناشناسانه-ساختارگرایانه به این سؤال پاسخ دهد که سطوح و لایه‌های معنایی مختلف واژه «صهر» در قرآن کریم چگونه شکل می‌گیرد و مفهوم «صهر» در کاربری قرآن کریم بر محور جانیشینی و همنشینی با کدام واژگان مترادف است؟ نتیجه حاصل شده بیان می‌کند که هم در اصل فارسی واژه «صهر» و هم در قوامیس عربی یکی از معانی اصلی آن، «نَسَب» بیان شده، اما از سوی دیگر همنشینی آن با همین کلمه سبب می‌شود که معنای دیگری به آن داده شود. از این رو، مترجمان در این باره رویکردهای مختلفی در پیش گرفته و برخی با در نظر گرفتن رابطه تضاد میان نسب و صهر این دو را به نسبی و سببی ترجمه کرده‌اند. برخی هم این دو را به ذکور و اناث ترجمه کرده‌اند. همچنین با وجود آنکه معنای داماد برای واژه صهر در منابع متعددی آمده، اما در ۱۰ ترجمه مورد بررسی در مقاله حاضر تنها یکی از منابع؛ یعنی ترجمه فولادوند چنین معنایی را برای این واژه آورده است.

کلیدواژه‌ها: ترجمه‌های قرآن، صهر، فردینان دو سوسور، جانیشینی و همنشینی.

* نویسنده مسئول: msalehbk@atu.ac.ir

۱. مقدمه

از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری معنا در متن، روابط جانشینی و همنشینی کلمات است. سوسور^۱ با رویکردی جدید و ساختارگرایانه به زبان، توجه خود را از کلمه به عبارت معطوف ساخت و این رویکرد او به انقلابی بزرگ در زبان‌شناسی انجامید. بخشی از نظریات نوین سوسور به دو محور جانشینی و همنشینی مربوط می‌شود. یکی از تقابل‌های دوگانه میان نشانه‌ها، تقابل دو نوع رابطه بنیادین؛ یعنی رابطه همنشینی و رابطه جانشینی یا همان «متداعی» در زبان است. به بیان دیگر، معنا از تفاوت میان دال‌ها حاصل می‌شود که خود بر دو نوع است: تفاوت ناشی از همسازگی که به آن همنشینی نیز گفته می‌شود و دیگری، تفاوت حاصل از محور جانشینی.

رابطه جانشینی، علت انتخاب یک کلمه برای یک عبارت و رابطه همنشینی، علت ایجاد ترتیبی خاص برای چینش کلمات در عبارت را بررسی می‌کند. از این رو، رابطه جانشینی وارد لایه‌های عمیق زبان می‌شود و نیاز به قیاس و تطبیق را ایجاد می‌کند، چراکه باید یک کلمه و مترادفات آن را در متون متعدد بررسی کرد.

رابطه جانشینی بر روابط میان‌متنی و بینامتنی استوار است. در این رابطه متن‌ها همواره با یکدیگر در حال تعامل هستند (استخریان حقیقی و احسنت، ۱۳۹۸: ۱۵). چندلر^۲ روابط جانشینی را در سه لایه متضاد، قیاسی، و تطبیقی و روابط همنشینی را در سه لایه توالی، مکانی و مفهومی بررسی می‌کند (سجودی، ۱۳۹۸: ۵۲).

پس از سوسور، ساختارگرایانی که درباره ترجمه نظریه‌پردازی کرده‌اند از جمله کتفورد^۳ و ناید^۴ به ترجمه‌پذیری متن اعتقاد داشته‌اند، چراکه معتقدند آنچه سوسور بنا نهاده قوانینی کلی است که منطبق بر اصل نظام زبانی است و از این رو، روابط جانشینی و همنشینی که در یک زبان وجود دارد، قابل انتقال به زبانی دیگر نیز هست.

سوسور به طور خاص و ساختارگرایی به طور عام، دیدگاهی همراستا با ترجمه‌پذیری دارد «چراکه اگر زبان‌های طبیعی همه در سطحی به نام لانگ با هم مشترک هستند، این

1. de Saussure, F.

2. Chandler, D.

3. Catford, J.

4. Nida, E.

همان جایی است که ترجمه در آن ممکن است و بنابراین هر چیزی را که به زبانی بیان شود، می‌توان به زبانی دیگر هم بیان کرد و این یعنی عین ترجمه پذیری» (موسوی رضوی، ۱۳۹۷: ۵۶۲).

مقاله حاضر با توجه به محورهای جانشینی و همنشینی در نظریه سوسور به تحلیل تطبیقی ترجمه واژه «صهر» در سوره فرقان پرداخته و وجوه معنایی، مترادف‌ها و مفاهیم مرتبط با این واژه را تبیین کرده است.

این واژه در قرآن به همین شکل تنها یک بار به کار رفته است:

﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾^۱

و یک بار هم در معنایی دیگر و به شکلی دیگر:

﴿بُصَّهْرٌ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ﴾^۲

که با توجه به اختلاف معنایی این دو کلمه به نظر نمی‌رسد از یک ریشه باشند. ضرورت پژوهش حاضر از آن روست که با نگاهی ساختارگرایانه و با دقت در دو محور جانشینی و همنشینی تلاش دارد به بررسی و تطبیق ترجمه‌های یکی از واژگان مورد مناقشه در قرآن کریم بپردازد. در همین راستا به دنبال پاسخگویی به سؤالات زیر است:

- سطوح و لایه‌های معنایی مختلف واژه «صهر» در قرآن کریم چگونه شکل می‌گیرد؟
- مفهوم «صهر» در کاربرد قرآنی آن بر محور جانشینی با کدام واژگان مترادف است و هر کدام از این مترادف‌ها چه تغییری در معنای آیه ایجاد می‌کنند؟

۲. پیشینه پژوهش

در باب معناشناسی واژگان قرآنی مقالات متعددی نگاشته شده است که در ادامه به برخی از آن‌ها اشاره می‌شود.

۱. سوره فرقان، آیه ۵۴

۲. سوره حج، آیه ۲۰

اکبری و کبیری (۱۳۹۷) در مقاله‌ای با عنوان «معناشناسی واژه مکر در قرآن کریم» به تبیین آیات مرتبط با این واژه پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که این اصطلاح در قرآن هم درباره کارهای خیر و هم کارهای شر به کار رفته است و مترادفاتی چون خدعه، کید، غرور، ختر و غدر دارد.

از جمله مقالاتی که به مبحث جانیشینی و همنشینی پرداخته‌اند، می‌توان به مقاله ظفری و همکاران (۱۳۹۶) با عنوان «مؤلفه‌های معنایی واژه «نزول» با تکیه بر دو محور همنشینی و جانیشینی» اشاره کرد. ایشان به بررسی کاربردهای این واژه و مشتقات و نیز مترادفات آن پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که این واژه بر اثر همنشینی با مفاهیم دیگر، گستردگی معنایی یافته است.

وفایی و علی نوری (۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «تناسب هنری در دو محور همنشینی و جانیشینی شعر قیصر امین پور» به بررسی اشعار این شاعر پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که امین پور انتخاب واژگان را در محور جانیشینی به گونه‌ای سنجیده انجام می‌دهد تا در ترکیب با دیگر اجزای کلام در محور همنشینی بیشترین تناسب معنایی و لفظی را ایجاد کند.

پرمهر یابنده و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «تحلیل نشانه شناختی مجموعه پوستره‌های جشنواره هنر مقاومت با تکیه بر دو محور جانیشینی و همنشینی نشانه‌ها» به بررسی تحلیلی-مفهومی این پوسترها پرداخته و به این نتیجه رسیده‌اند که در تمامی آثار، زمانی که یک نشانه دیداری به شکل استعاره بیان مفهومی انقلاب و ایران را برعهده دارد، درک معنای نشانه بر محور جانیشینی رخ می‌دهد و چیدمان نشانه‌های نوشتاری در کنار دیداری بر پایه محور همنشینی است.

همچنین موسوی رضوی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای تحت عنوان «شرح چستی ساختارگرایی با اتکا به آرای سوسور، لوی استراوس^۱ و پراپ^۲ و واکاوی رد پای تفکر ساختارگرا در نظریه‌های معاصر ترجمه» به بررسی آرای ساختارگرایان در باب ترجمه‌پذیری یا ترجمه‌ناپذیری متن پرداخته و چنین نتیجه گرفته که ساختارگرایی به ترجمه‌پذیری متن معتقد است.

1. Lévi-Strauss, C.

2. Propp, V.

با بررسی پژوهش‌های مرتبط با موضوع مقاله حاضر مشخص شد که هنوز پژوهشی با این موضوع صورت نگرفته و از این رو در آن نوآوری وجود دارد.

۳. مبانی نظری

۳-۱. معناشناسی در روابط جانشینی و همنشینی

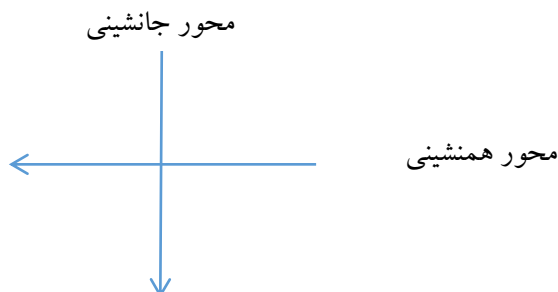
روابط جانشینی و همنشینی که در دانش معناشناسی نیز مورد توجه قرار می‌گیرند از نشانه‌های زبانی هستند است که به ترکیب واژگان در کلام مربوط می‌شوند. «محور همنشینی (مجاورت)، همان محور افقی کلام است که اجزای آن در کنار هم قرار می‌گیرند و عبارت به صورت خطی یا افقی مورد بررسی قرار می‌گیرد و به دامنه معانی می‌افزاید؛ ولی در محور جانشینی (مشابهت)، عبارت به صورت عمودی در نظر گرفته می‌شود، به گونه‌ای که اگر واژه در عبارت قرار گیرد، واژگان مرتبط با آن نمی‌توانند در کنار آن واقع شوند و باعث چندمعنایی می‌شود» (احمدی، ۱۳۸۸: ۳۳).

رابطه جانشینی رابطه بین اجزائی است که بر یک محور عمودی قرار گرفته و همدیگر را نفی و طرد می‌کنند. به سخن دیگر، «رابطه واحدهایی است که به جای هم می‌آیند و معنی جمله را تغییر می‌دهند» (باقری، ۱۳۷۸: ۵۳). «واژه‌هایی که در نظام زبان بر محور جانشینی با یکدیگر در یک میدان معنایی قرار می‌گیرند، از طریق فرآیند استعاره یا ترادف بر اساس تشابه معنایی شناسایی می‌شوند» (اشرفی و فردوسی، ۱۳۸۹: ۵).

فردینان دو سوسور معتقد است که روابط همنشینی عبارت است از پیوندهای حاضر میان واژه‌ها؛ یعنی واژه‌ها جزئی از یک زنجیره حقیقی هستند که تعداد عناصر تشکیل دهنده این زنجیره محدود بوده و رابطه میان آن‌ها خطی است. علاوه بر این، الگوهای جانشینی، واژه را غیاباً به یکدیگر پیوند می‌دهند، زیرا آن‌ها در واقع به صورت زبانی به نظام بالقوه‌ای تعلق دارند که با هر کاربرد زبان در حافظه وجود دارد (سوسور، ۱۳۸۰: ۱۷۶-۱۷۷).

«هر دو محور همانند تار و پود کلام هستند که برای بافت آن باید در هماهنگی کامل با یکدیگر به کار گرفته شوند. هر انتخابی باید بتواند در محور همنشینی با دیگر اجزا قابل ترکیب باشد؛ به طوری که می‌توان گفت بافت کلام و معنای مورد نظر از آن از فرآیند انتخاب و ترکیب با هم است که حاصل می‌شود» (وفایی و علی نوری، ۱۳۸۹: ۱۰۱).

نمودار ۱: نمودار معنی

واژه‌هایی که در نظام زبان بر محور جانشینی با یکدیگر در یک میدان معنایی قرار می‌گیرند از طریق فرآیند استعاره یا ترادف بر اساس تشابه معنایی شناسایی می‌شوند؛ پس جانشین کردن واژه‌ای به جای واژه دیگر از باب علاقه مشابهت است که از طریق استعاره انجام می‌شود و به صورت مستقیم و با اطمینان نمی‌توان واژه‌ای را جایگزین واژه‌ای دیگر از قرآن قرار داد؛ از این رو، واژه‌هایی که با «صهر» در محور جانشینی قرار می‌گیرند از باب معنا نزدیک به آن هستند و به این شکل با عاریه گرفتن کلمات جانشینی شکل می‌گیرد.

«برای بیان یک جمله، گویی کلمات پشت سر هم بر خطی قرار می‌گیرند. این خط که اصطلاحاً مفهوم زنجیره گفتار یا رشته سخن را به خوبی روشن می‌کند، محور همنشینی نامیده می‌شود. رابطه کلمات که بر این محور قرار می‌گیرند و مکمل یکدیگرند، رابطه همنشینی است» (باقری، ۱۳۷۹: ۵۱). «کلمات و واحدهای همشینی آن‌هایی هستند که انتقال معنا میان آن‌ها صورت می‌پذیرد؛ یعنی در اثر انتقال معنای یک واحد، مفهوم واحد مجاور خود را دربر می‌گیرد» (صفوی، ۱۳۸۰: ۲۴۵-۲۴۶). در نتیجه دست یافتن به مجموعه معنایی یک واژه بدون در نظر گرفتن همشینی‌های آن امکان‌پذیر نیست و هر کدام از کلمات همشینی بخشی از معنای واژه مورد نظر را در خود جای داده‌اند.

۲-۳. واژه «صهر» در لغت و اصطلاح

واژه «صهر» از نظر لغت‌شناسان به معنی داماد یا شوهر دختر و شوهر خواهر است و بر قرابت و خویشاوندی دلالت دارد. به عبارت دیگر، به هر یک از نزدیکان محرم زن گویند. «در

فرهنگ‌نامه‌های قرآنی که برابر نهاده‌های گوناگون یک واژه را از ترجمه‌های کهن پارسی، گرد آورده است برای واژه صهر، این برابر نهاده‌ها ذکر شده است: فجعله نسبا و صهراً؛ خویشی، خویش، داماد شو و داماد، خُسَر (خسوره، پدرزن و مادرزن، پدر شوهر و مادر شوهر)، پیوند، پیوستگی، زناشویی خویش از داماد» (خسروانی، ۱۳۷۷، جلد ۳ و فرهنگ معین، ۱۳۸۲: ۴۲۱). به گفته محمود الصافی «صهر» اسمی است که بر وزن فعل با کسره فاء و سکون هاء است و معنی نزدیکی و قرابت می‌دهد (الصافی، ۱۴۱۸، جلد ۱۹: ۳۱). در الغریب المصنف این واژه «خویشاوندان و نزدیکان شامل برادر شوهر، مادر شوهر و پدر شوهر» معنی شده است (ابو عبیده، بی‌تا، جلد ۱: ۱۲۹). از خلیل فراهیدی و راغب اصفهانی «صهر» را برادر شوهر گفته‌اند (فراهیدی، بی‌تا، جلد ۳: ۴۱۲ و راغب، بی‌تا: ۴۹۴). زمخشری در اساس البلاغه «صهر» را داماد دانسته که شخصی (زنی) را به عقد خود در می‌آورد (زمخشری، بی‌تا: ۳۷۲۸). ابن عثیمین لفظ «صهر» را به معنای بستگان سببی بیان کرده (ابن عثیمین، بی‌تا: ۳۶۴) و «نسبا و صهرا» را زوجیت و آن را از دلائل وصلت میان مردم معرفی کرده است. او اعتقاد دارد «با وصلت تولد شکل می‌گیرد که نسبی است و با ازدواج نکاح صورت می‌گیرد که این عمل مصاهره است» (ابن عثیمین، بی‌تا: ۲۲۴).

از بررسی کتب لغت و تفاسیر چنین برمی‌آید که «ریشه دو واژه «صهر» و «یُصهر» با هم تفاوت نداشته باشد، اما در معنا واژه «صهر» خویشاوندان و نزدیکان و واژه «یُصهر» را ذوب کردن و گداختن ذکر کرده‌اند» (معلوف، ۱۳۸۴، جلد ۱: ۹۶۲). در کتاب تکملة الأَصناف به نقل از امام علی (ع) آمده است: «وقال علی بن ابی طالب رضی الله عنه: محمد النبی اخی و صهری و حمزه سید الشهداء عمی» (ادیب الکرمنی، ۱۳۸۵، جلد ۱: ۳۹۳) و چون به طور کلی در کتب لغت و تفسیرها «صهر» را خویشاوندی معنا کرده‌اند از توضیحات و کسانی چون قُرطبی، زجاج، ضحاک، زمخشری، ابن سیرین و دیگران برمی‌آید که این کلمه «در معنای عام خود بر پیوند سببی (قرابه النکاح-قرابه الرضاع) دلالت دارد و در معنای خاص «داماد» منظور نظر است که بدان به آن پرداخته شده است (برازش، جلد ۱۰: ۴۴۶؛ مجلسی، جلد ۴۳: ۱۱۹؛ فتال نیشابوری، جلد ۱: ۱۴۷؛ اربلی، جلد ۱: ۳۴۸؛ شیخ صدوق: ۵۸).

از لحاظ صفات حروف، حرف صاد در زمره صفات اصلی استعلاء، اصمات، اطباق، رخوت و همس و صفت فرعی صفیر قرار دارد و چون این حرف جزء حروف متوسط بین شدت و رخوت است با «ج» که دارای صفت جهر است و قوت کمتری از صدا هنگام خروج دارد با «ص» در یک ردیف تلفظی قرار می‌گیرد (خرمشاهی، ۱۳۷۴). علاوه بر این، گاهی حرف «چ» از واژه‌های غیرعربی هنگام تعریب به «ص» یا «ج» تبدیل می‌شود؛ واژه‌هایی چون «صین / چین»، «صقر / چرخ» (رومی Sacer) و «آلتونچی / آلتونچی»؛ در این صورت یک احتمال این است که این واژه معرب از واژه «جهر» باشد. البته جهر در تعریب می‌تواند هم به «جهر» و هم به «صهر» تبدیل شود. باید گفت حتی همین وجه و معنی نیز از واژه «چیشره» برمی‌آید. از برابر نهاده‌های فرهنگ پهلوی (فروه‌وشی، ۱۳۸۱/چ ذیل چیه‌ر) معادل‌های زیر به دست می‌آید:

- چیه‌ر / Cihr: چهر، سرشت، خوی، طبع، صورت، چهره، عالمت و نشان، آشکار، روشن، معلوم و بدیهی

- چیه‌ر / Cihr: تخم، دانه، بذر؛ نژاد، تخمه، طبع، گوهر

- چیه‌ران او مند / Cihranomand: اصل و نسب دار، اصیل.

در اوستا، منوش چیتر (منوچهر) به معنای از نژاد و پشت منوش است (پور داود، ۱۳۸۲: ۲۵۰) و برخی منوچهر را مینوچهر به معنای آسمان، آسمانی و الهی دانسته‌اند. با این استدلال به نظر می‌رسد واژه «صهر» از زبان‌های غیر عربی آمده باشد. به این ترتیب ظن فارسی بودن این کلمه تقویت می‌شود؛ یعنی واژه «صهر» واژه‌ای دخیل است که از فارسی وارد عربی شده و از جمله معانی آن اصل و نسب و تخمه و نژاد است.

۳-۳. واژه‌پژوهی «صهر» در اشعار دوره جاهلی و بعد از نزول قرآن

شاعران عرب پیش از اسلام واژه «صهر» را اکثراً برای فخر به نزدیکی و خویشی با قوم خود و در معنای قرابت و خویشاوندی و گاه به معنای شوهر به کار برده‌اند؛ در بیتی عمرو بن کلثوم «صهر» را در کنار نسب آورده تا اقوام خود را دارای رگ و ریشه و اصل و نسب دار معرفی کند:

نَوْمٌ بِهَا بِلَادَ بَنِي أَبِيْنَا عَلَى مَا كَانَ مِنْ نَسَبٍ وَصِهْرٍ
(عمر و بن کلثوم، ۱۹۹۶: ۸)

ترجمه فارسی: ما به سرزمین پدرانمان ایمان داریم بنا بر آنچه از نسب و خویشاوندی بین ما وجود دارد.

امرؤالقیس در بیتی واژه‌های انساب و اصهار را با صیغه جمع به کار برده و به اصل و ریشه خود افتخار می‌کند:

لَاخِ رَضِيْتُ بِهِ وَشَارِكٌ فِي الْـ أَنْسَابِ وَالْأَصْهَارِ وَالْفَضْلِ
(امرؤالقیس، ۱۹۸۶: ۲۱۸)

ترجمه فارسی: به برادری با او خشنود هستم و او در نسبت و خویشی و فضیلت با ما مشارکت دارد

هدبه بن الخشرم در بیتی از این واژه استفاده کرده است و معنای وابستگی سببی در آن نهفته است؛ البته «صهر» با واژه «منکح» کمک می‌کند تا از آن معنی وابستگی و خویشاوندی برداشت شود:

لَهَا مُقْلَتَا غَيْرِي أُتِيحَ لِبَعْلِهَا إِلَيَّ صِهْرُهَا صَهْرٌ سِنِيٌّ وَمَنْكَحٌ
(هدبه بن الخشرم، ۱۹۸۹: ۴۰)

ترجمه فارسی: چشمانی دارد که نسبت به خویشاوند غیرت دارد خویشاوندی که با او نسبت دارد و همسری که به ازدواج او درآمده است.

در دوره همزمان با نزول قرآن این کاربردها چندان با دوره جاهلی تفاوت نداشته و بیشتر به معنای خویشاوندی و فخر به انساب و سیادت و افتخار به پدران و نیاکان بوده است. حسان بن ثابت شاعر پیامبر(ص) در مدح ایشان اشعاری سروده که در ابیاتی از آنها این واژه به کار رفته است و معنی وابستگی و خویشاوندی می‌دهد. او در بیتی، به سان آیه

قرآن، واژه‌های نسبا و صهرا را با هم آورده و شدت عشق به پیامبر را در قالب خویشاوندی به او توصیف کرده است:

يَعْتَادُنِي شَوْقٌ فَأَذْكُرُهَا مِنْ غَيْرِ مَا نَسَبٍ وَلَا صِهْرٍ
(حسان بن ثابت، ۱۹۷۴: ۱۰۸)

ترجمه فارسی: پیوسته شوق دیدار محبوب به سراغم می‌آید (مرا فرا می‌گیرد) بدون اینکه با او نسبت و خویشاوندی داشته باشم.

او در بیتی که در بحر طویل سروده است نیز صهر را در معنای روشن و واضح آنکه همان خویشاوندی و نزدیکی است آورده است:

فَمَا لَكَ فِي اللَّرْكَيْنِ حَقَّ حِجَابَةٍ وَلَا لَكَ فِي صَهْرٍ لِنَبِيٍّ نَصِيبٍ
(همان: ۵۲)

ترجمه فارسی: تو در ارکان کعبه صاحب حجابت نبود (حق پرده‌داری کعبه از آن تو نیست) و تو را از فامیلی پیامبر بهره و نصیبی نیست.

واژه «صهر» در این دوره انعکاسی از قرآن کریم است که معنای خویشاوندی و قرابت از آن برداشت می‌شود و تأثیر آن بر شاعران مشهود است. بنابراین، چنین دریافت می‌شود که در زمان نزول قرآن «صهر» با همان مفهوم خویشاوندی به کار رفته و با معنای آن در قرآن هماهنگی دارد. از این رو، در غالب موارد کاربرد این کلمه به معنای نسب و خویشاوندی بوده که در راستای معنای فارسی این واژه است.

۴. ترجمه واژه «صهر» در آیه ۵۴ سوره فرقان

خداوند در این آیه مبارکه می‌فرماید:

﴿وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا﴾

اکنون به بررسی ترجمه‌های این آیه پرداخته می‌شود. از میان ترجمه‌های متعدد قرآن کریم، نمونه‌های متفاوتی برای تحلیل تطبیقی انتخاب شده است.

- ۱- قرآن قدس: اوست که بیافرید از آب آدمی کرد اویی را نسبی و خویشی.
- ۲- میدی: او آن است که از آب مردم آفرید، آن را نژاد کرد و خویش و پیوند.
- ۳- خرمشاهی: او کسی است که از آب، انسانی آفرید، و او را دارای پیوند نسبی و سببی گردانید.
- ۴- انصاریان: و اوست که از آب، بشری آفرید و او را دارای (دو نوع پیوند) نسبی و سببی کرد.
- ۵- الهی قمشه‌ای: او خدایی است که از آب بشر را آفرید و بین آنها خویشی نسب و بستگی ازدواج قرار داد.
- ۶- پاینده: از آب بشری آفرید و آن را نسبی کرد و پیوستگی‌ای.
- ۷- خرمدل: و خدا است که از آب (منی) انسان‌ها را آفریده‌است و ایشان را به (دو گروه) ذکور و اناث تبدیل کرده‌است.
- ۸- فولاد وند: اوست که از آب بشری آفرید و او را (دارای خویشاوندی) نسبی و دامادی قرار داد.
- ۹- کاویانپور: و اوست که بشر را از آب آفرید و میان آنها خویشی و بستگی برقرار ساخت.
- ۱۰- مکارم شیرازی: او کسی است که از آب انسانی را آفرید و او را نسب و سبب قرار داد (و نسل او را از این دو طریق گسترش داد).

۴-۱. ترجمه واژه «صهر» در محور همنشینی

در بررسی این ترجمه‌ها در قالب همنشینی، مترجمان دو مسیر را در پیش گرفته‌اند؛ ترادف و تضاد. در آیه مبارکه، کلمه «صهر» که مدنظر پژوهش حاضر است با کلمه «نسب» همنشینی دارد. یکی از مترجمان میان این دو کلمه رابطه ترادف قائل شده (ترجمه قرآن قدس) اما بقیه مترجمان نوعی رابطه تضاد میان این دو کلمه قائل شده‌اند و کلمه «بشر» را به دو گروه تقسیم کرده‌اند: یکی خویشاوندان نسبی و دیگری خویشاوندان سببی که از طریق ازدواج جزء خویشان می‌شوند. در میان همین ترجمه‌ها نیز اختلاف وجود دارد؛ برخی دوگانه نسب و سبب را آورده‌اند (ترجمه‌های ۳، ۴ و ۱۰). برخی به جای «سبب» از کلمات دیگر؛ یعنی پیوند، پیوستگی و بستگی استفاده کرده‌اند (ترجمه‌های ۲، ۶ و ۹) و

برخی مستقیماً به ازدواج اشاره کرده‌اند (ترجمه ۵). در این میان تنها یکی از ترجمه‌ها به صراحت از کلمه «داماد» استفاده کرده (ترجمه ۸). یکی از ترجمه‌ها نیز به جای ترجمه نسبی و سببی از «ذکور و اناث» استفاده کرده است (ترجمه ۷). از دیگر کلماتی که با واژه «صهر» هم‌نشینی دارند «ماء» و «جعل» هستند. به نظر می‌رسد برداشت مترجمان از این دو کلمه نیز در ترجمه واژه «صهر» تأثیرگذار است. به عنوان مثال، در ترجمه ۷، خرم‌دل به صراحت ماء را به «منی» ترجمه و در نتیجه نسب و صهر را به ذکور و اناث ترجمه می‌کند. به همین ترتیب در ترجمه «جعل» عبارت‌های «کرد، گردانید، قرار داد، برقرار ساخت، و قرار داد» در ترجمه نسب و صهر نقش مهمی دارند.

۴-۲. ترجمه واژه «صهر» در محور جانشینی

۴-۲-۱. جانشینی لفظ «صهر» با «بعل»

بعل در زبان عربی به معنی صاحب و شوهر است. این واژه با مشتقات آن ۷ بار در قرآن آمده است که یک بار آن در سوره صافات به معنی بت آمده و شامل بحث ما نمی‌شود. بعل، زوج (شوهر) گفته می‌شود (فراهیدی) و یا «الْبَعْلُ: یعنی شوهر که جمع آن می‌شود بعوله» (جوهری). فیروزآبادی هم مرد و هم زن را بعل گوید (فیروزآبادی، ماده بعل: ۲۶۰). «در بعل معنای استعلاء است و آن از معانی اصلی که شوهر است و نوعی تفوق بر زن در آن لحاظ شده است» (قرشی، ماده بعل: ۲۰۶).

آیه ۲۸ سوره نساء: ﴿وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا﴾: اگر زنی از ناسازگاری شوهرش یا رویگردانی‌اش بترسد بر آن دو گناهی نیست که با یکدیگر به طور شایسته و پسندیده آشتی کنند.

آیه ۳۱ سوره نور: ﴿وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ﴾: و زینت خود را آشکار نکنند مگر برای شوهرانشان یا پدرانشان یا پدران شوهرانشان یا پسرانشان یا پسران شوهرانشان.

آیه ۲۲۸ سوره بقره: ﴿وَبِعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا﴾: و شوهرانشان در این مدت چنانچه خواهان صلح و سازش هستند به بازگرداندن آنان به زندگی دوباره سزاوارترند و برای زنان حقوق شایسته‌ای بر عهده مردان است.

آیه ۷۲ سوره هود: ﴿قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا﴾: گفت ای وای بر من آیا فرزند آورم در حالی که من پیر زنم و این شوهر من است که در سن سالخوردگی است؟

همانطور که در کلام خداوند مشاهده می‌شود در مقام استفاده از بعل در معنای شوهر (زوج) نیز سه معنا استخراج می‌شود؛ اولین در بیان شکوایه و اعتراض دوم در رابطه با محرمیت و سومی در باب فرزندآوری است که در هر سه مورد به وجود آمدن انسان‌ها و خویشاوندی و نوع ارتباط را مطرح می‌سازد.

۴-۲-۲. جانشینی لفظ «صهر» با «الأقربین»

«الأقربین از ریشه «قرب» گرفته شده است. (ق، ر، ب) و واژه الأقربین و ۶ بار در قرآن آمده است. قرب بر نزدیکی و ارحام دلالت می‌کند» (ابن فارس، ۱۳۹۹، ماده قرب). قرب به معنی نسبت است (راغب اصفهانی، مفردات، ماده قرب). این مفهوم در آیات مختلفی نیز بیان شده است که نشان از ارتباط و خویشاوندی دارد.

آیه ۷ سوره نساء: ﴿لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا﴾

آیه ۸ سوره نساء: ﴿وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا﴾

واژه «الأقربون» در آیه ۳۳ سوره نساء نیز به کار رفته است:

آیه ۳۳ سوره نساء: ﴿وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَ الَّذِينَ عَقَدْتُمْ أَيْمَانَكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا﴾

می‌توان استنباط کرد از دلایل انتخاب واژه «الاقربون» و یا «القربی» برای جانشینی با «صهر» رساننده مفهوم ازدواج دو نفر، دو گروه یا دو طایفه است که با هم نسبت پیدا می‌کنند و در حکم نزدیکان قرار می‌گیرند؛ یعنی ازدواج بین دو نفر سببی برای پیوند اطرافیان زن و مرد می‌شود. در سوره‌های دیگری از قرآن کریم مانند سوره نساء آیه ۳۶ به این موضوع پرداخته شده است.

آیه ۲۶ سوره نساء: ﴿اعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَ بِذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْيَتَامَىٰ وَ الْمَسْكِينِ وَ الْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَ الْجَارِ الْجُنُبِ وَ الصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ وَ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ مُخْتَلًا فَخُورًا﴾: و خدا را بپرستید، و چیزی را با او شریک نکنید؛ و به پدر و مادر احسان کنید؛ و درباره خویشاوندان و یتیمان و مستمندان و همسایه خویش و همسایه بیگانه و همنشین و در راه‌مانده و بردگان خود [نیکی کنید] که خدا کسی را که متکبر و فخر فروش است دوست نمی‌دارد.

آیه ۱۱۳ سوره توبه: ﴿مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَ الَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أَوْلَىٰ قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ﴾ بر پیامبر و کسانی که ایمان آورده‌اند سزاوار نیست که برای مشرکان- پس از آنکه برایشان آشکار گردید که آنان اهل دوزخ‌اند- طلب آمرزش کنند، هر چند خویشاوند [آنان] باشند.

آیه ۱۵۲ سوره انعام: ﴿لَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَ أَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَ الْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَ لَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَ بَعَهْدَ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَ صَاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾: و به مال یتیم- جز به نحوی [هر چه نیکوتر]- نزدیک مشوید، تا به حد رشد خود برسد. و پیمان‌ها و ترازو را به عدالت، تمام نمایید. هیچ کس را جز به قدر توانش تکلیف نمی‌کنیم. و چون [به داوری یا شهادت] سخن گوید

دادگری کنید، هر چند [درباره] خویشاوند [شما] باشد. و به پیمان خدا وفا کنید. این هاست که [خدا] شما را به آن سفارش کرده است، باشد که پند گیرید.

آیه ۷ سوره حشر نیز آمده: ﴿مَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَى وَ الْيَتَامَى وَ الْمَسَاكِينِ وَ ابْنِ السَّبِيلِ﴾: آنچه خدا از [دارایی] ساکنان آن قریه‌ها عاید پیامبرش گردانید، از آن خدا و از آن پیامبر [او] و متعلق به خویشاوندان نزدیک [وی] و یتیمان و بینوایان و در راه‌ماندگان است.

در آیه اخیر، ذی القربی دارای معنی خاصی است و به خویشان نزدیک پیامبر اشاره دارد و شامل دیگران نمی‌شود و به نظر می‌رسد جایگزین و جانشین مناسبی برای واژه «صهر» باشد.

همچنین قرار گرفتن «ذا» در کنار «القربی» دلیل دیگری بر جانشینی با «صهر» است که یک ترکیب اضافی را تشکیل داده و جمع این دو کلمه معنی نزدیکان و دارندگان و صاحبان خویشاوندی را می‌رساند و موجب نمایان شدن دو طرف نزدیک و خویشاوندی می‌شود. علاوه بر این، اگر معطوف شدن «صهر» با «نسبا» را با تأویل به مصدر به مصاهره تبدیل کنیم، درمی‌یابیم که نسبت خویشاوندی از دو طرف صورت گرفته و جانشین گرفتن آن با واژه «صهر» به نظر منطقی می‌آید.

۴-۲-۳. جانشینی لفظ «صهر» با «أرحام»

أرحام از ریشه رحم گرفته شده است (ر، ح، م) و بر مهربانی و عطوفت دلالت می‌کند و ارتباط خویشاوندی از آن انتزاع می‌گردد (ابن فارس) رحم: (بفتح اول و کسر دوّم) رحم زن. محل رشد جنین و جمع آن ارحام است. (قرشی، ماده رحم). در آیه ۶ سوره آل عمران خداوند می‌فرماید:

آیه ۶ سوره آل عمران: ﴿هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ﴾

آیه ۳۴ سوره لقمان: ﴿إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا﴾:

رَحِم به معنای فوق در قرآن همیشه جمع آمده است. به قوم و خویش از آن جهت رحم، ارحام گفته‌اند. ذو رحم یعنی صاحب قرابت و ذوی الارحام یعنی صاحبان قرابت. پس یکی از معانی ارحام، خویشان است.

آیه ۷۵ سوره انفال: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا مَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾:

آیه ۷۵ سوره انفال: ﴿النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَ أَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَ أُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ﴾:

در دو آیه اخیر نیز وارث شخص متوفی فقط ارحام اوست نه دیگران و در میان ارحام هم بعضی از بعض دیگر برترند و با وجود ارحام نزدیک ارحام دور ارث نمی‌برند و این نشان از خویشاوندی خاص آنان است. شاید از این نظر که هر دو واژه «صهر» و «ذو رحم» بر قرابت و نزدیکی دلالت دارند در مقام جانشینی مصداق پیدا کنند.

۴-۲-۴. جانشینی لفظ «صهر» با «الزوج»

در آیات قرآن واژه زوج به لحاظ صرفی در شکل‌های گوناگونی به کار رفته است؛ مانند زوجه، زوجان، زوجین، ازواج، زوجین اثنین، زوَجنا، یزُوج، زوَجت، تزوَجت، زوِجا که همگی دلالت بر جفت شدن دارند. زوج به هر دو قرین از مذکر و مؤنث در حیوانات و غیرحیوانات مثل یک جفت کفش (زوج کفش) نیز گفته می‌شود (قرشی، ماده زوج)؛ از این رو، زوج و ازواج به جای زوجه و زوجات در قرآن به کار رفته است.

در قرآن زوج در سه معنای زن، زن و مرد و دیگری تنها به معنای مرد آمده است. ما از قسمت اول و دوم صرفنظر می‌کنیم، اما زوج به معنی همسر مرد که در دسته‌ای از آیات

آمده است و معنای آن بار جنسیتی مذکر دارد به نظر می‌رسد که بتواند در مفهوم، جانشین «صهر» که مذکر است، بشود. آیه‌های زیر نمونه‌ای از آن هستند:

آیه ۲۳۲ سوره بقره: ﴿وَ إِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُم بِالْمَعْرُوفِ﴾: هنگامی که زنان را طلاق دادید و به پایان عده خویش رسیدند، پس مانعشان نشوید که با شوهران (سابق) شان ازدواج کنند.

«این آیه نیز از یک حکم فقهی سخن می‌گوید؛ یعنی جواز ازدواج مجدد زنان مطلقه با همسران سابق خویش پس از اتمام عده طلاق. روشن است که واژه «نساء» - که با توجه به سیاق و محتوای آیات به معنای زنان و نیز ضمیر مرجع «هن» در ازواجهن است - قرینه‌ای خواهد بود که به معنای واژه «ازواج» بار جنسیتی مذکر می‌بخشد؛ بنابراین، ازدواج در این گونه آیات به معنی شوهران است» (بهارزاده، ۱۳۹۲: ۲). از این رو، از آنجا که واژه زوج به مرد اطلاق می‌شود و واضح است که وجود واژه «نساء» به معنای زنان و نیز مرجع ضمیر مونث «هن» در ازواجهن دلالتی هستند که به ازواج بار جنسیتی مذکر می‌دهند.

همچنین فعل «تعضلوهن» که مذکر و صیغه جمع مخاطب است، مخاطب را مردان قرار داده که آن‌ها مانع ازدواج همسران خویش بعد از طلاق نشوند. پس هر کجا سخن از شوهر به میان می‌آید، یکی از معناهای آن داماد بودن برای خانواده‌ای متصور است. مثلاً می‌گویند شوهر فلانی یا دامان فلان شخص؛ بنابراین، در صورت جایگزین کردن ازواج به جای «صهر» که معنی مرد بودن است، نوعی قرابت معنایی را به همراه دارد. از این رو، دور از انتظار نیست که بتوان آن را به جای «صهر» قرار داد و جایگزینی «زوج» به مفهوم مرد به جای «صهر» قابل پذیرش باشد.

۴-۲-۵. ترجمه «صهر» با توجه به سیاق آیه

پس از بررسی مترادفات واژه صهر در قرآن کریم باید این مسأله روشن شود که چرا این واژه برای قرارگیری در این آیه انتخاب شده و نه مترادفات آن؟ برای پاسخگویی به این سؤال باید به سراغ سیاق متن رفت. سیاق نقش مهمی در شناخت مؤلفه‌های معنایی واژگان

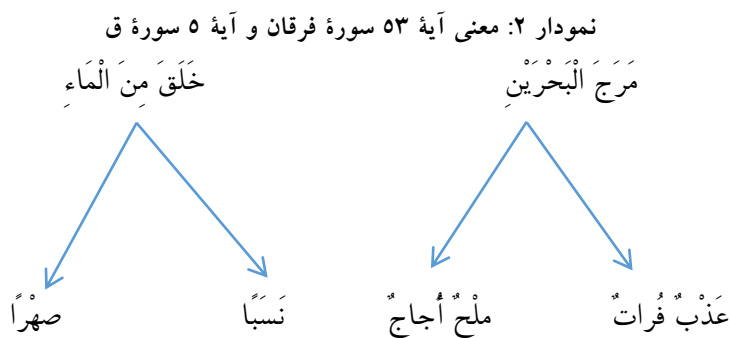
دارد، چراکه واژه متناسب با مؤلفه‌های معنایی خویش با واژگان هم معنای خود در محور همنشینی و با واژه‌های ملازم و متناسب در محور جانشینی قرار می‌گیرد و جایگاه ویژه در جمله و متن پیدا می‌کند (صفوی، ۱۳۸۰: ۹۸). همچنین برخی زبان‌شناسان اعتقاد دارند که معنای یک واژه را می‌توان بر اساس محیط وقوع آن در یک بافت زبانی تعریف کرد (ایزوتسو^۱، ۱۳۷۳: ۱۳ و ۱۴)

اکنون باید دید واژه «صهر» چه ارتباطی با واژه‌های قبل از خود یا به عبارتی با بافت زبانی پیش از خود دارد. در آیه ۵۳ سوره فرقان خداوند می‌فرماید:

آیه ۵۳ سوره فرقان: ﴿هُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ﴾: و اوست کسی که دو دریا را موج‌زنان به سوی هم روان کرد: این یکی شیرین [و] گوارا و آن یکی شور [و] تلخ است؛ و میان آن‌دو، مانع و حریمی استوار قرار داد.

«کلمه «مرج» به معنی آمیختن است و «أمرٌ مریج» در قرآن به معنای امری آمیخته است» (طباطبایی، ۱۳۷۴، جلد ۱۵: ۳۱۶).

آیه ۵ سوره ق: ﴿بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيحٍ﴾: بلکه حقیقت را، وقتی برایشان آمد، دروغ خواندند و آن‌ها در کاری سردرگم [مانده]‌اند. در واقع نمودار دو آیه ۵۳ سوره فرقان و آیه ۵ سوره ق را می‌توان به این شکل ترسیم کرد:

1. Izutsu, T.

خلیل، «صهر» را به معنای «ختن» یعنی خویشاوندی معنی کرده و آن را محرمیت از ناحیه زن دانسته و مراد از نسب را محرمیت از ناحیه مرد به شمار آورده است. مقابله‌ای که میان نسب و صهر برقرار شده است، این مطلب را تأکید می‌کند. بعضی از مفسرین گفته‌اند: «در هر یک از این دو مضاف مقدر است و به صورت «ذا نسب و ذا صهر» بوده است؛ یعنی خدا آن است که از آب، نطفه بشر را آفرید و او را نر و ماده قرار داد» (قرشی، ماده نسب). چه بسا احتمال داده شده که مراد از آن، مطلق آبی باشد که خدا اشیاء را زنده از آن خلق می‌کند» (طباطبایی، ۱۳۷۴، جلد ۱۵: ۳۱۷) و فخر رازی در واکاوی آب در آیه بیان شده در دلایل توحید دو دلیل را بیان می‌کند. دو نقل قول در خصوص آب وجود دارد:

۱- اصل آبی که حیوان از آن آفریده شده است و منظور نطفه است.

آیه ۴۵ سوره نور: ﴿وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ﴾

آیه ۶ سوره طارق: ﴿خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ﴾

آیه ۲۰ سوره مرسلات: ﴿أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ﴾

۲- منظور این است که خداوند متعال انسان‌ها را به دو دسته از نسب؛ یعنی مردانی که به آن‌ها منسوب هستند، تقسیم کرده است، پس گفته می‌شود فلانی پسر فلانی است و فلان دختر فلان است و ذوات صهر؛ یعنی زن (ازدواج می‌کند) و مانند آن.

آیه ۳۹ سوره قیامت: ﴿فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنْثَى﴾

آیه ۵۴ سوره فرقان: ﴿وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا﴾. آنجا که از یک نطفه دو نوع انسان آفرید، مرد و زن» (رازی، جلد ۲۴: ۱۰۱).

بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که با توجه به سیاق آیه، دو واژه نسب و صهر به شکل متضاد ترجمه شوند.

بحث و نتیجه گیری

واژه «صهر» در قرآن کریم تنها دو بار و در دو معنای مختلف به کار رفته است که عبارت‌اند از «صَهْرًا» و «بُصَهْرًا». این دو واژه هیچ ارتباط معنایی با هم ندارند و به نظر نمی‌رسد از یک ریشه باشند. در مقاله حاضر کاربرد اول این کلمه در آیه ۵۴ سوره فرقان مورد تحلیل قرار گرفته و ترجمه‌های این واژه بر اساس نظریه سوسور در دو محور جانشینی و همنشینی بررسی شد و این نتیجه حاصل آمد که در محور همنشینی، همنشینی با کلمه «نسب» نقش مهمی در ترجمه این واژه دارد، چرا که هم در اصل فارسی این واژه و هم در قوامیس عربی یکی از معانی اصلی صهر، «نَسَب» بیان شده است و همنشینی آن با این کلمه سبب می‌شود که معنای دیگری به آن داده شود. از این رو، مترجمان در این باره رویکردهای مختلفی در پیش گرفته و برخی هم این دو را به ذکور و اناث ترجمه کرده‌اند. با وجود آنکه معنای داماد برای واژه صهر در منابع متعددی آمده، اما در ۱۰ ترجمه مورد بررسی در مقاله حاضر تنها یکی از منابع؛ یعنی ترجمه فولادوند چنین معنایی را برای این واژه آورده است.

در محور جانشینی نیز الفاظ بعل، الاقربین، ارحام و زوج به لحاظ مفهومی و معنایی به واژه «صهر» نزدیک بوده و در قرآن کریم بیان شده‌اند، اما علت انتخاب صهر به جای این مترادفات به سیاق آیه بازمی‌گردد. در آیه ۵۳ سوره فرقان خداوند می‌فرماید: «اوست کسی که دو دریا را به سوی هم روان کرد: یکی شیرین گوارا و آن یکی شور تلخ»؛ بنابراین، مشاهده می‌شود که به سان آیه ۵۴ هم از آب سخن رفته و هم از تقسیم آن به دو چیز متضاد. بنابراین به نظر می‌رسد کاربرد صهر نسبت به مترادفات آن در این آیه بهتر می‌تواند مفهوم را منتقل کند و از این رو، می‌توان نتیجه گرفت با توجه به آیه قبل، ترجمه نسب و صهر به شکل متضاد صحیح‌تر باشد.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Majid Salehbk		https://orcid.org/0000-0001-8137-284X
Abdolghader Pariz		https://orcid.org/0000-0002-0510-0356
Parvin Sanei		https://orcid.org/0009-0005-4543-1757

منابع

قرآن کریم

- ابن العثیمین، محمد بن صالح. (لا تا). *تفسیر القرآن الکریم* (تفسیر سوره فرقان)، سلسله مولفات الشیخ، لا مک: مؤسسه محمد بن صالح العثیمین الخیریه.
- ابن فارس بن زکریاء القزوینی الرازی، أبو الحسین احمد. (۱۳۹۹). *معجم مقاییس اللغه*. المحقق: عبد السلام محمد هارون. بیروت: دار الفکر.
- احمدی، بابک. (۱۳۸۸). *از نشانه های تصویری تا متن*. چاپ هشتم. تهران: انتشارات مرکز.
- الأدیب الکریمینی، علی بن محمد بن سعید. (۱۳۸۵). *تکلمة الأصناف*. تهران: انتشارات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.
- اربلی، علی بن عیسی. (۱۴۳۰). *کشف الغمة*. بیروت: دار الاضواء.
- استخریان حقیقی، امیررضا و احسنت، ستاره. (۱۳۹۸). *تقابل روابط محورهای همنشینی و جاننشینی و دگرگونی آن در نسبت با نقش رسانه ای شاهنامه نگاری مکتب نگارگری شیراز*. *مجله کیمای هنر*، ۸(۳۳)، ۷-۲۰. [URL: <http://kimiahoonar.ir/article-1-1733-fa.htm>]
- اشرفی، امیررضا و فردوسی، الهام. (۱۳۸۹). *معناشناسی «صلوة» در قرآن*. نشریه قرآن شناخت، ۳(۱)، ۷۵-۱۰۸. [URL: <https://qorānshenākht.nāshriyāt.ir/node/6>]
- الهی قمشه ای، مهدی. (۱۳۸۰). *ترجمه فارسی قرآن کریم*. تهران: انتشارات فاطمه الزهراء.
- امرؤالقیس. (۱۹۸۶). *دیوان*. بیروت: دار صادر.
- انصاریان، حسین. (۱۳۸۳). *ترجمه قرآن*. قم: انتشارات اسوه.
- ایزوتسو، توشیهیکو. (۱۳۷۳). *خدا و انسان در قرآن*. ترجمه احمد آرام. تهران: انتشارات شرکت سهامی انتشار.
- باقری، مهری. (۱۳۷۹). *مقدمات زبان شناسی*. تهران: انتشارات انتشارات دانشگاه پیام نور.
- برازش، علیرضا. (۱۳۹۶). *تفسیر اهل بیت*. تهران: انتشارات امیرکبیر.

- بهار زاده، پروین. (۱۳۹۲). بازخوانی مفاهیم «زوج» و «زوجیت» در قرآن کریم. *دوفصلنامه علوم قرآن و حدیث* دانشگاه الزهراء، ۱۰(۲)، ۲۹-۵۰ [DOI: [10.22051/tqh.2014.909](https://doi.org/10.22051/tqh.2014.909)]
- پاینده، ابو القاسم. (۱۳۵۷). *ترجمه فارسی قرآن کریم*. تهران: انتشارات جاویدان.
- پور داود، ابراهیم. (۱۳۸۲). *بشت‌ها*. تهران: انتشارات اساطیر.
- حسان بن ثابت. (۱۹۷۴). *دیوان*. بیروت: دار صادر.
- حسینی همدانی، محمد. (۱۳۷۵). *انوار درخشان قرآن در تفسیر قرآن*. محقق: محمدباقر بهبودی. تهران: انتشارات لطفی.
- خرمدل، مصطفی. (۱۳۸۴). *تفسیر قرآن کریم*. تهران: انتشارات احسان.
- خرمشاهی، بهاء‌الدین. (۱۳۷۴). *ترجمه قرآن*. تهران: انتشارات انتشارات جامی.
- محمدجعفر یاحقی (۱۳۷۷). *فرهنگنامه قرآنی*. زیر نظر. چاپ دوم. مشهد: انتشارات آستان قدس.
- راغب اصفهانی، ابوالقاسم الحسین بن محمد. (۱۳۹۲). *المفردات فی غریب القرآن*. ترجمه حسین خداپرست. قم: نوید اسلام.
- رشیدی، ابوالفضل رشید الدین. (۱۳۸۸). *ترجمه میبیدی*. تهران: انتشارات مرکز پژوهشی میراث مکتوب.
- رواقی، علی. (۱۳۶۴). *قرآن قدس*. تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی شهید محمد رواقی.
- زمخشری، محمود بن عمر. (لا تا). *الکشاف عن حقائق التنزیل وعیون الأقاویل فی وجوه التأویل*. مصحح: حسین احمد مصطفی. بیروت: دار الکتب العربی.
- سجودی، فرزاد. (۱۳۹۸). *نشانه‌شناسی کاربردی*. تهران: انتشارات علم.
- سوسور، فردینان. (۱۳۸۰). *مبانی ساخت‌گرایی در زبان‌شناسی*. ترجمه کورش صفوی. تهران: انتشارات حوزه هنری.
- شیخ صدوق. (۱۳۷۷). *معانی الأخبار*. تهران: انتشارات دار الکتب الاسلامیه.
- صافی، محمود. (۱۴۱۸). *الجدول فی اعراب القرآن وبیانه مع قواعد نحویة هامة*. دمشق: دار الرشید.
- صفوی، کوروش. (۱۳۸۰). *از زبان‌شناسی به ادبیات*. تهران: انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی.
- طباطبایی، محمدحسین. (۱۳۷۴). *تفسیر المیزان*. ترجمه محمدباقر موسوی. چاپ پنجم. قم: دفتر انتشارات اسلامی.
- عمرو بن کلثوم. (۱۹۹۶). *دیوان*. بیروت: دار الکتب العربی.

- فولادوند، محمد مهدی. (۱۳۷۳). ترجمه قرآن کریم. محقق: هیأت علمی دارالقرآن الکریم. تهران: انتشارات دفتر مطالعات و تاریخ اسلامی.
- فیروز آبادی، محمد بن یعقوب. (۱۸۷۲). *القاموس المحیط والقبوس الوسیط الجامع لما ذهب من کلام العرب شماطیط*. قاهره: مطبعه بولاق.
- قرشی، علی اکبر. (۱۳۸۱). *قاموس قرآن*. تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه.
- کاویانپور، احمد. (۱۳۷۲). ترجمه قرآن کریم. تهران: انتشارات اقبال.
- مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی. *بحار الأنوار*، جلد ۴۳. تهران: انتشارات دارالکتب الاسلامیه.
- معلوف، لویس. (۱۳۸۴). *المنجد*. ترجمه محمد بندر ریگی. تهران: انتشارات انتشارات ایران.
- معین، محمد. (۱۳۸۰). *فرهنگ معین*. تهران: انتشارات زرین.
- مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۹۰). *قرآن حکیم*. ترجمه آیت الله مکارم شیرازی. قم: انتشارات تابان.
- موسوی رضوی، میرسعید. (۱۳۹۷). شرح چستی ساختارگرای با اتکا به آرای سوسور، لوی استراوس و پراپ، و واکاوی رد پای تفکر ساختارگرا در نظریه های معاصر ترجمه. *فصلنامه پژوهش ادبیات معاصر جهان*. (۲)۲۳. ۵۶۷-۵۵۱. [DOI: [10.22059/jor.2018.214906.1442](https://doi.org/10.22059/jor.2018.214906.1442)]
- نیشابوری، فتال. (۱۴۲۳). *روضه الواعظین*. جلد ۱. تهران: انتشارات دلیل ما.
- هدیه بن خشرم. (۱۹۸۹). *دیوان*. کویت: دارالقلم.

Translated References to English

Holy Quran

- Ibn Al-Uthaymeen, M. (n.d.). *Interpretation of the Noble Qur'an (interpretation of Surah Furqan)*. Sheikh's Series of Works, n.p.: Muhammad bin Saleh al-Uthaymeen Charitable Foundation. [In Persian]
- Ibn Faris bin Zakaria Al-Qazwini Al-Razi, A. (2020 BC). *Language Standards Dictionary*. Investigator: Abd al-Salam Muhammad Haroun. Beirut: Dar Al-Fikr. [In Persian]
- Ahmadi, B. (2009). *From these pictorial compositions to the text*. Tehran: Center. [In Persian]
- Al-Adeeb al-Karmini, A. (2006). *Complementary varieties*. Tehran: Association of Cultural Artifacts and Honors. [In Persian]
- Arbili, A. (2009). *Kashf al-ghama*. Beirut: Dar al-Adwaa. [In Persian]
- Estakhrian Haghighi, A, Ahsant, S. (2019). Correspondence of Syntagmatic and Paradigmatic Axes Relations, and Their Transformation in Relation

to the Communicative Role of Shahnameh Illustration in Shiraz School of Miniature. *Kimia-ye-Honar*, 8(33). 7-20.
Url: <http://kimiahonar.ir/article-1-1733-fa.html> [In Persian]

- Imru al-Qais. (1986). *Diwan*. Beirut: Dar Sader. [In Persian]
- Ansarian, H. (2004). *Quran translation*. Qom: Aswa Publications. [In Persian]
- Izutsu, T. (1994). *God and man in the Quran*. Translated by Ahmed Aram. Tehran: Sahami Intash Company. [In Persian]
- Bagheri, M. (2000). *Introductions by Zaban Shinasi*. Tehran: Daneshgah Payam Noor Publications. [In Persian]
- Barazesh, A. (2017). *Ahl al-Bayt interpretation*. Tehran: Amir Kabir. [Doi: [10.22051/tqh.2014.909](https://doi.org/10.22051/tqh.2014.909)]. [In Persian]
- Baharzadeh, P. (2013). *The concepts of "husband" and "two wives" in the Holy Quran*. Doufslnama, the sciences of the Qur'an and the hadith of Al-Zahra, 10(2), 29-50 [DOI: [10.22051/tqh.2014.909](https://doi.org/10.22051/tqh.2014.909)]. [In Persian]
- Payنده, A. (1978). *Persian translation of the Holy Quran*. Tehran: Javidan. [In Persian]
- Poor Dawood, I. (2003). *It's gone*. Tehran: legends. [In Persian]
- Hassan bin thabet. (1974). *Diwan*. Beirut: Dar Sader. [In Persian]
- Hosseini Hamedani, M. (1996). *Anwar Derakhshan Quran in the interpretation of the Quran*. Investigator: Muhammad Baqer Behboudi. Tehran: Lotfi. [In Persian]
- Khormaldel, M. (2005). *Interpretation of the Holy Quran*. Tehran: Ehsan. [In Persian]
- Khorramshahi, B. (1995). *Quran translation*. Tehran: Jami Publications. [In Persian]
- Yahaghi, M. J. (1998). *Quranic Encyclopedia* (2nd ed.). Mashhad: Astan Quds Razavi. [In Persian]
- Ragheb Isfahani, A. (2013). *Vocabulary in the strange Qur'an*. Translator: Hossein Khodaparest. Qom: Navid Islam. [In Persian]
- Rashidi, A. (2009). *Mybdi translation*. Tehran: Pechochi Center for Written Inheritance. [In Persian]
- Rawaki, A. (1985). *Holy Quran*. Tehran: Farhangi Shahid Mohammad Rovaqi Foundation. [In Persian]

- Zamakhshari, M. (n.d.). *The search for the realities of the revelation and the eyes of sayings in the faces of interpretation*. Corrected by: Hussein Ahmed Mustafa. Beirut: Arab Book House. [In Persian]
- Sojudi, F. (2018). *Applied semiotics*. Tehran: Alam. [In Persian]
- Saussure, F. (2001). *Basics of constructionism in linguistics*. Translated by Koresh Safavi. Tehran: Art field. [In Persian]
- Sheikh Sadooq. (1998). *News meanings*. Tehran: House of Islamic Books. [In Persian]
- Safi, M. (1997). *The table in the syntax of the Qur'an and its statement with important grammatical rules*. Damascus: Dar Al-Rashid. [In Persian]
- Safavi, C. (2001). *From linguistics to literature*. Tehran: Research Institute of Islamic Culture and Art. . [In Persian]
- Tabatabaei, M. H. (1995). *Tafsir al-Mizan Translator: Mohammad Bagher Mousavi*. Fifth Edition. Qom: Islamic Publications Office. [In Persian]
- Amr bin Kulthum. (1996). *Diwan* Beirut: Dar al-Kitab al-Arabi. [In Persian]
- Foladvand, M. M. (1994). *Translation of the Holy Quran. Investigator: Institute of Science, Dar Al-Qur'an Al-Kareem*. Tehran: A book of readings and Islamic history. [In Persian]
- Firuzabadi, M. (1872). *Al-Muhit Dictionary and Al-Qaboos Al-Wasit Al-Qaboos* Cairo: Bulaq Press. [In Persian]
- Qureshi, A. A. (2002). *Quran dictionary*. Tehran: House of Islamic Books. [In Persian]
- Kavanpur, A. (1993). *Translation of the Holy Quran*. Tehran: Iqbal. [In Persian]
- Majlissi, M. *Bihar al-Anwar*, Volume 43. Tehran: Dar al-Kutub al-Islamiyyah. [In Persian]
- Maalouf, L. (2005 u). *locket*. Translated by Muhammad Bandar Rigi. Tehran: Iran Publications. [In Persian]
- Moeen, M. (2001). *Moin Farhang*. Tehran: Zarin. [In Persian]
- Makarem Shirazi, N. (2011). *Wise Quran*. Translated by Ayatollah Makarem Shirazi. Qom: Taban Insharat. [In Persian]
- Mousavi Razavi, M. S. (2018). Explanation of Chisti Sakhtargrai based on the opinions of Saussure, Louis Strauss and Prab, and Wakkawi Rdpai on Sakhtargra's thought in contemporary translation theory. *Pzhohsh*

literature Maaser Jahan, 23(2), 551-567 [DOI:
[10.22059/jor.2018.214906.1442](https://doi.org/10.22059/jor.2018.214906.1442)] [In Persian]

Nishabouri, F. (2002). *Kindergarten preachers*. C 1. Tehran: our evidence.
[In Persian]

Hadba bin Khashram. (1989). *Diwan*. Kuwait: Dar Al-Qalam. [In Persian]

God Qamshah, M. (2001). *Persian translation of the Holy Quran*. Tehran:
Fatemeh Zahra. [In Persian]

استناد به این مقاله: صالح‌بک، مجید، پرز، عبدالقادر، صانعی، پروین. (۱۴۰۳). تحلیل تطبیقی ترجمه‌های واژه «صهر» در قرآن کریم (بر اساس نظریه فردینان دو سوسور). *دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۴ (۳۰)، ۱۲۳-۱۵۶. doi: 10.22054/rctall.2023.74676.1682

Translation Researches in the Arabic Language and Literature is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.